

**Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка**

факультет іноземної та слов'янської філології

Кафедра теорії та практики романо-германських мов

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Теоретичний курс з французької мови (теоретична фонетика,
лексикологія, теоретична граматики)**

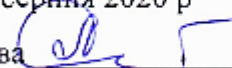
галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 014 Середня освіта (Мова і література (французька))

освітньо-професійна програма Середня освіта (Французька та англійська мови)

Перший рівень вищої освіти

Мова навчання: французька

Погоджено науково-методичною
комісією факультету іноземної та
слов'янської філології
«28» серпня 2020 р
Голова
Семенов О.М., др. пед.н., проф.

Розробники:

Боряк Н.О, ст. викл., Божко І.С., к.філ.н., ст. викл.

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри теорії та практики
романо-германських мов

Протокол № 1 від «28» серпня 2020 р.

Завідувач кафедри

Солощенко В.М., к.п.н., доцент

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни		
		денна форма навчання		
Кількість кредитів – 7	перший (бакалаврський) рівень	Обов'язкова		
		Рік підготовки:		
3-й			4-й	
Семестр				
5-й		6-й	7-й	
Лекції				
10		12	12	
Практичні				
10		12	12	
Лабораторні				
-		-	-	
Самостійна робота				
40		36	64	
Консультації:				
		2		
Вид контролю:				
екз.	зал.	екз.		
Загальна кількість годин – 210				

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Програма вивчення обов'язкової навчальної дисципліни *Теоретичний курс з французької мови* складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки за спеціальністю 014 Середня освіта (Мова і література (французька)).

Метою теоретичного курсу з французької мови є ознайомити студентів з теоретичними основами теоретичної фонетики, лексикології, теоретичної граматики французької мови.

Завдання курсу: узагальнення та систематизація теоретичних знань про французьку мову; розширення нормативних відомостей про французьку мову; удосконалення професійно-педагогічної підготовки майбутнього вчителя іноземної мови.

«Теоретичний курс з французької мови» спрямований на формування у студентів інтегральної компетентності та набору загальних і фахових компетентностей.

Інтегральна компетентність здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання й практичні проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає застосування теорій і методів освітніх наук і характеризується комплексністю й невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу в основній (базовій) школі закладів загальної середньої освіти.

Загальні компетентності передбачають:

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.

ЗК-3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Фахові компетентності передбачають:

ФК-1. Здатність до формування в учнів ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.

ФК-8. Здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та методики навчання іноземних мов у практиці навчання у базовій загальноосвітній школі.

ФК-10. Здатність дотримуватися сучасних мовних норм з французької та англійської мов та державної мови, володіти іноземною мовою у всіх видах мовленнєвої діяльності (аудіюванні, читанні, писемному мовленні, говорінні) на рівні не нижче С1, використовувати різні форми і види комунікації в освітній діяльності, обирати мовні засоби відповідно до стилю і типу тексту.

ФК-11. Здатність орієнтуватися в літературному процесі країн, мова яких вивчається, спадщині письменників у контексті розвитку літератури, історії, культури, використовувати здобутки світового письменства для формування національної свідомості, загальної і мовленнєвої культури, моралі, міжкультурної толерантності, ціннісних орієнтирів у сучасному полікультурному суспільстві.

ФК-12. Здатність інтерпретувати й зіставляти мовні та літературні явища, використовувати різні методи й методики аналізу.

ФК-15. Здатність взаємодіяти зі спільнотами (на місцевому, регіональному, національному, європейському й глобальному рівнях) для розвитку професійних знань і фахових компетентностей, використовувати практичний досвід і мовно-літературний контекст для реалізації цілей освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовами для вивчення дисципліни «Теоретичний курс з французької мови» є наявність інтегрованих знань, навичок та вмінь отриманих під час вивчення дисциплін професійної підготовки «Практика

усного та писемного французького мовлення», «Практична фонетика французької мови», у результаті вивчення яких студенти реалізують здатність здійснювати аналіз мовних одиниць із урахуванням граматичних, семантико-синтаксичних і комунікативних ознак.

1. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен досягти таких результатів навчання:

Знання	ПРЗ 1 ПРЗ 4 ПРЗ 5	<p>ПРЗ-1. Знає основні історичні етапи розвитку предметної галузі.</p> <p>ПРЗ-4. Знає та розуміє сучасні філологічні й лінгводидактичні засади навчання іноземних мов, мовні норми, соціокультурну ситуацію розвитку іноземної мови, особливості використання мовних одиниць у певному контексті, мовний дискурс художньої літератури й сучасності.</p> <p>ПРЗ-5. Демонструє реалізацію теоретичних і методичних засад навчання іноземної мови та літератури в базовій середній школі.</p>
Уміння	ПРУ 1 ПРУ 4 ПРУ 7 ПРУ 8	<p>ПРУ-1. Уміє оперувати базовими категоріями та поняттями спеціальності.</p> <p>ПРУ-4. Володіє основами професійної культури, уміє створювати, редагувати й перекладати тексти професійного змісту державною та іноземною мовами.</p> <p>ПРУ-7. Уміє порівнювати мовні та літературні явища, оригінали творів (мови яких вивчаються) й українські переклади іншомовних художніх текстів, визначає їхні подібності й відмінності.</p> <p>ПРУ-8. Використовує гуманістичний потенціал французької та англійської мов і культур для формування духовного світу юного покоління громадян України.</p>
Комунікація	ПРК 2 ПРК 3	<p>ПРК-2. Здатний використовувати сформовану професійну комунікативну компетентність з української, французької та англійської мов (лінгвістична, мовленнєва, лінгвосоціокультурна, навчально-стратегічна компетентності-компоненти) відповідно до загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти, здатний удосконалювати та підвищувати власний компетентнісний рівень у вітчизняному та міжнародному контексті.</p> <p>ПРК-3. Здатний забезпечувати діалог культур у процесі вивчення французької та англійської мов, створювати умови для міжкультурної комунікації.</p>

2. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90 – 100	Вільно володіє навчальним матеріалом, висловлює свої думки, робить аргументовані висновки, рецензує відповіді інших студентів, творчо виконує індивідуальні та колективні завдання, самостійно знаходить додаткову

	інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань; вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань.
82 - 89	Вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні огріхи у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці.
74 - 81	Недостатньо повно засвоює навчальний матеріал, намагається застосовувати знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає огріхи у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці.
64 - 73	Володіє навчальним матеріалом поверхово, фрагментарно, на рівні запам'ятовування відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знайомий з основними поняттями навчального матеріалу.
60 - 63	Частково володіє навчальним матеріалом, не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації має елементарні нестійкі навички виконання завдання
35-59	Має фрагментарні знання (менше половини) при незначному загальному обсязі навчального матеріалу; відсутні сформовані уміння та навички; під час відповіді допускаються суттєві помилки.
1 - 34	Не володіє навчальним матеріалом.

4.1.Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів на практичних заняттях (поточний контроль)

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Студент у повному обсязі викладає вивчений матеріал, дає правильні визначення понять, вільно послуговується науковою термінологією, виявляє розуміння матеріалу, може обґрунтувати свої судження, застосувати знання практично, навести свої приклади, опрацював різні джерела інформації і творчо використав їх при відповіді, виявляє здатність до оригінальних рішень, та вміння аргументовано висловлювати свою точку зору.
4 бали	Студент добре знає теоретичний матеріал, дає визначення понять, може обґрунтувати свої судження, може систематизувати набуті знання, володіє матеріалом при вирішенні практичних завдань. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки
3 бали	Студент відтворює значну частину навчального матеріалу,

	висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Однак не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки. Викладення матеріалу не в повному обсязі, неглибоке володіння теоретичним та практичним матеріалом без аргументації своїх висновків, без наведення своїх прикладів
2 бали	Студент достатньо не володіє навчальним матеріалом, однак фрагментарно, поверхово (без аргументації й обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань. Значна кількість помилок.
1 бал	Студент не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Студент не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

4.2. Критерії оцінювання письмових тестів (поточний контроль).

Оцінювання проміжного контролю, тобто поточних письмових тестів на практичних заняттях здійснюється за шкалою від «0» до «5». За кожен тестовий контроль студент може отримати максимально 5 балів.

4.3. Критерії оцінювання самостійної роботи (поточний контроль).

Самостійна робота передбачає виконання блоків самостійних практичних завдань.

Виконання одного блоку самостійних практичних завдань оцінюється за 5-бальною шкалою, і на основі додавання (4 боки завдань для 1 і 3 розділу, 6 блоків завдань для 2 розділу) здійснюється виведення остаточної оцінки за самостійну роботу. Оцінювання окремого блоку самостійних практичних завдань:

- 5 балів Завдання повністю виконані без жодних помилок.
- 4 бали Завдання повністю виконані, але з незначними помилками.
- 3 бали Завдання виконані не повністю і з помилками.
- 2 балів Завдання виконані не повністю і зі значними помилками.
- 1 бал Завдання виконані з суттєвими помилками.
- 0 балів Завдання не виконані.

Критерії оцінювання під час підсумкового контролю (екзамен)

Бали	Рівень	Оцінка	Критерії оцінювання
21-25	А	“відмінно”	Оцінка виставляється за правильну, ґрунтовну та повну відповідь, самостійне наведення адекватних прикладів до

			теоретичного матеріалу, творче висвітлення проблем та якісне виконання практичного завдання.
16-20	В	“добре”	Оцінка виставляється за правильну, але недостатньо розгорнуту та ґрунтовну відповідь, самостійне наведення адекватних прикладів до теоретичного матеріалу, нетворче висвітлення проблем та не зовсім якісне виконання практичного завдання.
11-15	С		Оцінка виставляється за правильну, але недостатньо розгорнуту та ґрунтовну відповідь, наведення з певною допомогою викладача адекватних прикладів до теоретичного матеріалу, нетворче висвітлення проблем, виконання практичного завдання з окремими негрубими помилками.
6-10	Д	“задовільно”	Оцінка виставляється за в основному правильну відповідь, яка проте відзначається порушенням логіки викладу, неаргументованим висвітленням проблем, помилками у наведенні прикладів до теоретичного матеріалу та недостатньо якісним виконанням практичного завдання.
1-5	Е		Оцінка виставляється за в основному правильну відповідь, яка містить певні негрубі помилки, відзначається порушенням логіки викладу, неаргументованим висвітленням проблем, помилками у наведенні прикладів до теоретичного матеріалу та недостатньо якісним і неповним виконанням практичного завдання.
0	FX	“незадовільно”	Оцінка виставляється за неправильну, неповну відповідь, відсутність міцних знань з питань курсу, за неякісне виконання практичного завдання.

**Розподіл балів
Розділ 1 і 3**

Поточні оцінки	Самостійна робота	За підсумками тестів	Іспит	Разом
20	20	35	25	100

Розділ 2

Поточні оцінки	Самостійна робота	За підсумками тестів	Разом
30	30	40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Відповідно до ОПП при оцінювання результатів навчання з дисципліни «Теоретичний курс з французької мови» застосовується накопичувальна бально-рейтингова система, що передбачає оцінювання якості виконання студентами всіх видів аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності, спрямованих на опанування навчальним навантаженням з освітньої програми шляхом поточного контролю та підсумкового контролю (усний екзамен) для розділу 1 і 3.

5.1 Засоби діагностики результатів навчання для поточного контролю

У межах поточного контролю засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з дисципліни «Теоретичний курс з французької мови» є усні відповіді студентів та виконання завдань на практичних заняттях, поточні тестові (письмові) роботи (відкриті та закриті тести), виконання практичної самостійної роботи.

Приклад поточної тестової роботи:

L'évolution sémantique. Test

1. Le mot est ..... comme unité de la langue-système, mais il devient ..... dans la parole grâce au contexte.

- A. polysémique, monosémique
- B. monosémique, polysémique
- C. synonymique, polysémique

2. Le mot « saison » vient de *sationem* « période de semailles ». Dans ce cas il s'agit de :
- A. la restriction du sens ;
  - B. l'élargissement du sens ;
  - C. la péjoration.
3. Le mot « voiture » désignait étymologiquement « tout moyen de transport », de nos jours on l'emploie couramment en parlant d'une automobile. Dans ce cas il s'agit de :
- A. la restriction du sens ;
  - B. l'élargissement du sens ;
  - C. la amélioration de sens
4. *Le droit de s'en aller (en parlant du suicide)* est l'exemple de
- A. la métaphore
  - B. la métonymie
  - C. l'euphémisme
5. Le mot « poubelle » vient de Poubelle, nom du préfet de la Seine, qui l'imposa en 1884. Dans ce cas il s'agit de :
- A. l'euphémisme ;
  - B. l'éponymie ;
  - C. la métaphore.
6. *Boire un verre, manger une assiette* sont exemples de :
- A. métaphore ;
  - B. métonymie ;
  - C. éponymie.

La phonétique combinatoire. Test

1. L'accommodation en français se fait généralement:
- A. d'une consonne à une voyelle;
  - B. d'une consonne à une autre consonne;
  - C. d'une voyelle à une consonne.
2. L'assimilation vocalique s'effectue:
- A. entre deux voyelles à distance;
  - B. entre deux voyelles qui se suivent;
  - C. entre deux consonnes à distance.
3. Le synonyme de *l'assimilation vocalique* est :
- A. la dissimilation ;
  - B. la dilation ;
  - C. la liaison vocalique.
4. Les variantes conditionnées par l'entourage phonétique ont reçu le nom de:
- A. variantes stylistiques;
  - B. variantes combinatoires;
  - C. variantes positionnelles.
5. Dans les mots *médecin* et *subsister* nous sommes en présence:
- A. de l'assimilation régressive et partielle.
  - B. de l'assimilation progressive;
  - C. de l'assimilation régressive et progressive.

5.2 Засоби діагностики результатів навчання для підсумкового контролю

По завершенню вивчення курсу з розділів «Теоретична фонетика» та «Теоретична граматики» передбачено загальне сумарне оцінювання за підсумками поточного контролю та підсумкового контролю – екзамену. Підсумковий контроль знань здійснюється шляхом проведення усного екзамену.

Зразок завдань екзаменаційного білету для підсумкового контролю:

Екзаменаційний білет складається з 3 завдань:

1. L'objet d'étude de la phonétique, et les tâches que la phonétique accomplit en tant que science linguistique.
2. La phonétique combinatoire. L'assimilation.
3. Transcrivez le texte donné.

Питання для підсумкового контролю

La phonétique théorique

1. Objet d'étude de la phonétique et les tâches que la phonétique accomplit en tant que science linguistique.
2. Formation des sons. Aspect triple de l'étude des sons du langage. Base articulatoire. Méthodes phonétiques.
3. Phonétisme du français. Voyelles et consonnes. La classification des consonnes. Les traits particuliers et essentiels du consonantisme français.
4. La transcription en tant qu'un moyen spécial pour la représentation écrite des sons du langage. Types de transcription. La transcription propre aux sons du français.
5. Classification des voyelles. La dynamique des tendances contemporaines en voyelles et consonnes.
6. Phonologie. L'apparition de la phonologie. Phonétique et phonologie. Notion d'un phonème. Variantes de phonème.
7. Notion de système phonologique. Problèmes d'analyse phonologique.
8. Modification des phonèmes dans la chaîne parlée. Phonétique combinatoire. Assimilation. Dissimilation. Accommodation.
9. Modifications positionnelles des sons (modifications quantitatives – la durée des voyelles et des consonnes). Alternances phonétiques et historiques.
10. Le e instable.
11. La liaison et l'enchaînement.
12. Notion de syllabe. Définitions différentes de la syllabe. Constitution de la syllabe en français.
13. Caractéristiques des syllabes françaises. Règles de syllabation.
14. Prosodie et ses composantes. Fonctions des moyens suprasegmentaux de la langue.
15. Intonation et ses fonctions. Dix intonations de P. Delattre. Intonème / prosodème.
16. Accentuation en français. Groupe rythmique ou accentuel. Les accents.
17. Mélodie. L'intonation dans les propositions. Types des phrases affectives.
18. Phonostylistique. Notion de situation de communication. Styles. Culture de la parole.
19. Orthoépique. Norme. Dialectes. Variantes de prononciation (régionales et sociales). Styles.

La lexicologie (питання до заліку)

1. L'objet d'étude de la lexicologie. Les notions de base. Ses liens avec d'autres branches linguistiques.
2. Le mot comme unité fondamentale. L'aspect phonético-graphique, l'aspect grammatical, l'aspect notionnel.
3. La dénotation et la connotation.
4. La structure sémique d'un mot.

5. Le fonds hérité du latin.
6. L'aspect linguoculturologique. Le décalage entre les langues.
7. La polysémie et la monosémie. La notion de contexte. Le sens large.
8. Les types et les modèles de polysémie : la métaphore.
9. Les types et les modèles de polysémie : la métonymie et la synecdoque.
10. La sémantique historique. L'étymologie et la motivation.
11. Les types de motivation.
12. Les changements de sens et l'évolution sémantique des mots.
13. Les causes des changements sémantiques.
14. La restriction et l'élargissement de sens.
15. Le glissement de sens. L'éponymie.
16. L'amélioration et la péjoration de sens. Les euphémismes.
17. L'affaiblissement et le renforcement de sens.
18. La formation des mots. La suffixation.
19. La formation des mots. La préfixation.
20. La dérivation parasynthétique. La dérivation régressive.
21. La dérivation impropre (conversion). La composition.
22. La formation des mots. La siglaison. La troncation.
23. La formation des mots. L'onomatopée. Le redoublement.
24. La phraséologie française. La classification de Charles Bally. La classification de V. Vinogradov. Les parémies.
25. Les emprunts. Les emprunts aux langues classiques. L'emprunt au latin. Les doublets étymologiques.
26. Les emprunts aux langues romanes (italien, espagnol, portugais, langue provençale).
27. Les emprunts aux langues germaniques (allemand, anglais).
28. Les emprunts aux langues scandinaves, orientales et slaves.
29. Les néologismes et les mots vieilliss.
30. Les relations d'inclusion : l'hyponymie et l'hyperonymie.
31. L'antonymie, la synonymie. L'énantiosémie.
32. L'homonymie. La paronymie.
33. La variation du lexique général. La différenciation territoriale et sociale.
34. La lexicographie.

La grammaire théorique

1. Le verbe. Les catégories grammaticales du verbe.
2. L'apport des linguistes français dans l'étude des termes essentiels et secondaires de la proposition.
3. La syntaxe et la morphologie. La grammaire et les autres branches de la linguistique.
4. La notion de la proposition. Ses définitions.
5. Les notions principales de la grammaire (valeur grammaticale, forme grammaticale, catégorie grammaticale).
6. Les critères distinctifs du groupe de mots et du syntagme.
7. Les unités principales de l'analyse grammaticale.
8. Les unités de l'analyse syntaxique. Le groupe de mots, les indices essentiels de sa caractéristique.

9. La conception sémantico-communicative. La pragmatique ou la pragmolinguistique.
10. Les traits formels servant à distinguer l'attribut des autres termes de la proposition.
11. Les linguistes français sur le problème des termes secondaires de la proposition.
12. L'objet d'étude de la grammaire théorique. Types des grammaires théoriques. La caractéristique générale du système grammatical du français contemporain.
13. Le subjonctif. Les différents points de vue sur la nature du subjonctif et sa valeur. Les formes dites temporelles du subjonctif.
14. Le niveau syntaxique de l'analyse de la proposition.
15. Les méthodes de l'analyse grammaticale.
16. Le paradigme de la proposition. L'intonation, son rôle dans l'organisation structuro-sémantique de la proposition.
17. L'adverbe. Les formes et les fonctions syntaxiques des adverbes. Degrés de comparaison.
18. La syntaxe et la morphologie. La syntaxe et les autres branches de la linguistique.
19. Les espèces de mots et de parties du discours. La problématique des parties du discours.
20. Le texte. Les unités superphrastiques du texte.
21. Le verbe comme classe de mots. La catégorie grammaticale de la voix.
22. Le syntagme par A. Martinet et B. Pottier.
23. Les catégories grammaticales de l'adjectif et leurs expressions dans le français contemporain.
24. Le parcellement. La période. Le commencement.
25. Le fonctionnalisme et la grammaire fonctionnelle. L'école fonctionnelle française de A. Martinet.
26. Sujet. Sa caractéristique. Types des sujets.
27. Définition de la prédication.
28. Analyse morphologique et syntaxique de la phrase complexe.
29. Substantif. Les catégories grammaticales du substantif.
30. Démembrement actuel de la proposition
31. La caractéristique du pronom comme une classe de mots spécifiques.
32. Le syncrétisme des termes secondaires de la proposition.
33. Le structuralisme F. de Saussure. Méthodes de l'analyse structurale.
34. Le syncrétisme des termes secondaires B la proposition.
35. Les formes temporelles simples et les formes temporelles composées.
36. La prédication.
37. Le nom. Les catégories grammaticales du genre et du nombre.
38. L'étude du plan sémantique de la proposition dans les ouvrages linguistiques de Ch. Fillmore et B. Pottier.
39. La catégorie grammaticale du mode du verbe français. Les points de vue sur la nature de certains modes.
40. La notion du syntagme. Les essentiels types des rapports syntagmatiques.
41. Le rôle de l'article dans le français contemporain.
42. La phrase complexe. Sa définition. Les types des phrases complexes.
43. Les principes de la classification des parties du discours.
44. Le rapport entre les structures syntaxique et sémantique de la proposition.

45. Le conditionnel. Les différents points de vue sur sa nature. Les formes du conditionnel.
45. La notion de la prédicativité. Les différents points de vue sur la définition de la prédicativité.
46. Les verbes comme une partie du discours. Caractéristiques sémantiques des verbes.
47. La proposition comme unité syntaxique particulière, ses caractéristiques. B. Pottier, sa façon de traiter le modèle de la proposition.
48. Les termes secondaires de la proposition. Les critères qui différencient le complément d'objet du complément circonstanciel.
49. La caractéristique grammaticale de l'adverbe.
50. L'impératif. Les points des vues sur ce mode.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1.

Тема 1. Фонетика як наука. Артикуляторна база. Предмет вивчення фонетики і завдання фонетики як науки про мову. Формування звуків. Тристороннє вивчення природи звука. Артикуляційна база. Методи фонетики.

Тема 2. Орфоєпія. Норма. Діалекти. Варіанти вимови (регіональні та соціальні). Стилї. Фоностилїстика. Поняття мовленнєвої (комунікативної) ситуації. Стилї. Культура слова.

Тема 3. Система звуків французької мови. Голосні та приголосні звуки. Нестійке «е». Класифікація приголосних. Особливі й основні риси консонантизму французької мови. Класифікація голосних звуків. Динаміка сучасних тенденцій у голосних і приголосних звуків.

Тема 4. Фонологія. Поняття фонем. Поява фонології. Фонетика і фонологія. Варіанти фонем. Поняття фонологічної системи. Проблеми фонологічного аналізу.

Тема 5. Модифікації фонем у зв'язному мовленні. Комбінаторна фонетика. Асиміляція (assimilation). Метафонія (dilatation). Диференціація (différenciation). Дисиміляція (dissimilation). Інтерверсія (interversion). Акомодація (accommodation). Метатеза (métathèse). Епентеза (épenhèse). Синкопа (syncope).

Тема 6. Позиційна модифікація звуків (кількісна зміна – тривалість голосних і приголосних). Фонетично й історично обумовлені чергування.

Тема 7. Зв'язування (liaison). Зчеплення (enchaînement).

Тема 8. Склад у французькій мові. Інтонія. Поняття складу. Різні визначення складу. Структура складу у французькій мові. Характеристики французьких складів. Правила складоподілу. Просодія та її складові. Функції супрасегментних засобів мови. Інтонія та її функції. Десять типів інтонації за П. Делатром (P. Delattre). Інтонема / просодема. Наголос у французькій мові. Ритмічна (акцентуаційна) група. Наголоси. Мелодія. Інтонія в реченнях. Типи афективних речень (phrases affectives).

Розділ 2.

Тема 1. Лексикологія, предмет її вивчення. Слово як фундаментальна одиниця.

Базові поняття лексикології. Її зв'язки з іншими галузями мовознавства. Походження слів. Шляхи збагачення лексики. Теоретичні погляди на слово. Фонетико-графічний аспект слова: межі слова. Обсяг французького слова, його матеріальність. Граматичні та синтаксичні слова. Автономія слів.

Тема 2. Лексична семантика. Мотивація. Семантична зміна як один зі способів збагачення лексики.

Семантична структура слова. Семний (компонентний) аналіз. Семантична структура слова. Денотація і конотація. Конотація та імплікація. Полісемія і моносемія. Поняття контексту. Широке значення. Термінологія. Типи та моделі полісемії: метафора, метонімія, синекдоха, енантіосемія. Типи мотивації. Демотивація і народна етимологія. Зміна значення та семантичний розвиток слова. Причини семантичних змін. Звуження значення. Розширення значення. Епоніми. Зміщення та перехід значення. Емоційне забарвлення. Послаблення та підсилення значення. Гіпербола і літота. Надання зневажливих і пом'якшувальних відтінків. Евфемізми

Тема 3. Творення слів.

Основні способи творення слів. Суфіксальний спосіб. Префіксальний спосіб. Деривація. Парасинтетична деривація. Регресивна деривація. Конверсія. Словоскладання. Телескопія. Аббревіатура. Скорочення. Ономатопея. Редеривація. Аббревіація. Ономатопея. Редуплікація.

Тема 4. Запозичення.

Запозичення: поняття, причини появи. Проблема асиміляції запозичень. Пуризм. Запозичення з класичних мов. Запозичення з латини. Етимологічні дублети. Запозичення з грецької мови. Запозичення з романських мов (італійська, іспанська, португальська, провансальська). Запозичення з германських мов (німецька, англійська). Запозичення зі скандинавських мов, із нідерландської мови. Запозичення зі слов'янських мов. Запозичення зі східних мов.

Тема 5. Неологізми та застарілі слова.

Неологізми, їхні типи. Періоди появи неологізмів. Французька мовна політика. Стилістичне вживання неологізмів. Авторські неологізми. Застарілі слова: архаїзми й історизми. Семантичні архаїзми. Історизми. Причини зникнення слів. Стилістичне вживання архаїзмів.

Тема 6. Словниковий запас як лексико-семантична система. Підсистеми французького словникового запасу.

Систематичний характер словникового запасу. Теорія поля. Лексичне поле та концептуальне поле. Дериваційні та флексійні поля. Родо-видові відношення: гіпонімія та гіперонімія. Синонімія та синоніми. Класифікація синонімів. Відношення протиставлення: антонімія. Типи антонімів. Стилістична роль антонімів. Омоніми. Витоки омонімії. Пароніми та їхні функції.

Тема 7. Фразеологія. Лексикографія.

Предмет вивчення фразеології як науки. Класифікація Ш. Баллі. Властивості фразеологічних зворотів. Класифікація В. Виноградова.

Фразеологічні сполучення. Ідіоми. Фразеологічні єдності. Фразеологічні зрощення. Інші класифікації та типи аналізу фразеологічних зворотів.

Тема 8. Варіювання загальної лексики. Територіальна і соціальна диференціація.

Національна мова і регіональні діалекти. Соціальна диференціація. Соціальні діалекти (жаргон). Арго та його засоби.

Розділ 3.

Тема 1. Мовний знак. Предмет і завдання теоретичної граматики.

Теорія мовного знаку як методологічної основи граматичного знання. Визначення знаку. Класифікація знаків. Складова мовного знаку. Мова та мовлення. Семіотичні зв'язки мовних знаків. Типи і аспекти вивчення мовних знаків.

Визначення практичної та теоретичної граматики. Типи граматик. Методи граматичного аналізу: дистрибутивний, трансформаційний, метод опозиції і компонентного аналізу, контекстуально-ситуативний метод. Основні етапи розвитку теоретичної граматики французької мови. Асиметрія в граматиці. Функціональний підхід. Зв'язок граматики з іншими лінгвістичними науками.

Тема 2. Граматична категорія. Теорія частин мови.

Поняття граматичної категорії. Граматичне значення. Граматична форма. Типи граматичних морфем. Внутрішня структура граматичної категорії. Типи граматичних категорій (морфологічні, синтаксичні, лексико-граматичні). Асиметрія відносин між значенням і граматичними формами однієї категорії в семіотичному, парадигматичному та синтагматичному плані.

Визначення поняття «частина мови». Проблеми частин мови у французькій граматиці. Критерії ідентифікації частини мови. Інвентар частин мови. Ієрархія частин мови. Форма і зміст частин мови. Ядро і периферія в частинах мови. Первинні і вторинні функції частин мови. Транспозиція (функціональна, морфологічна, синтаксична). Способи морфологічної транспозиції. Транспозиція та значення слова.

Тема 3. Дієслово.

Визначення дієслова як частини мови. Лексико-семантична класифікація дієслів. Лексико-граматична класифікація дієслів. Самостійні й службові дієслова. Перехідні й неперехідні дієслова. Поняття і особливості валентності дієслів. Морфологічна класифікація вербальних форм. Граматичні категорії дієс особи, числа, часу, способу, виду, стану. Поняття модальності дієслів. Безособові форми дієслів. Вираження категорій дієслова в інфінітиві. Граматизація інфінітивних конструкцій. Герундій. Транспозиція безособових форм дієслова.

Тема 4. Іменник. Детермінативи. Займенник

Визначення іменника як частини мови. Семантичні категорії іменників. Іменники загальні і власні, конкретні і абстрактні, речовинні, збірні, одинні і множинні. Морфологічні категорії іменника у французькій мові. Категорія особи, числа, детермінації. Синтаксичні функції іменника.

Загальні ознаки детермінативів як частини мови. Семантика детермінативів. Детермінація якісна й кількісна. Означені і неозначені детермінативи. Артикль. Огляд існуючих точок зору на артикль. Поняття

означеної, неозначеної і кількісно-неозначеної співвіднесеності. Характеристика значень означеного, неозначеного й часткового артикля. Артикль і його взаємодія з різними лексико-граматичними розрядами іменників.

Визначення займенника як частини мови. Семантична класифікація займенників. Морфологічні категорії і форми займенників. Загальні і специфічні категорії: предметність / не предметність, означеність / неозначеність, рід, число. Синтаксична функція. Автономність. Особові займенники: первинна та вторинна функції, граматичні категорії. Присвійні, вказівні, питальні, відносні та неозначені займенники. Проніміналізація та депроніміналізація.

Тема 5. Прикметник та прислівник. Службові частини мови.

Визначення прикметника як частини мови. Граматичні категорії роду, числа і ступенів порівняння. Система словотворчих моделей прикметника. Синтаксична функція: означення й предикатив. Поняття «прикметник» у французьких граматиках: традиційне включення в клас прикметників займенникових детермінативів і числівників. Проблеми якісних і відносних прикметників у французькій мові. Сучасні тенденції в утворенні відносних прикметників. Прикметник і його стосунки з іншими частинами мови. Субстантивізація й адвербіалізація прикметників. Проблема повної й неповної функціональної транспозиції іменника в прикметник. Нові тенденції в утворенні відносних прикметників.

Прислівник як частина мови. Лексико-семантична класифікація прислівників. Морфологічна та синтаксична функція прислівників.

Прийменник як службова частина мови. Проблема лексичного значення прийменників. Класифікація прийменників. Складні прийменники і прийменникові вислови. Граматичні функції прийменників.

Сполучник як службова частина мови. Класифікація сполучників. Значення і вживання сполучників. Сурядні та підрядні сполучники.

Частка. Семантико-граматична група часток. Заперечні частки. Стверджувально-заперечні слова-фрази.

Вигук. Синтаксичні функції вигуків. Семантика вигуків. Вигук та інші частини мови.

Тема 6. Синтаксис. Слово ти словосполучення.

Поява терміна «синтаксис». Предмет синтаксичних досліджень. Природа синтаксичних відносин: «правильна» побудова речення і його значення. Синтаксичні одиниці: проблема елементарної синтаксичної одиниці. Форми й структурно-семантичні типи синтаксичних зв'язків: зіставлення, сурядність і підпорядкування. Критерії для визначення меж слова. Словосполучення, його визначення. Фактори сполучуваності слів. Поняття керування, валентність слова: семантичні й синтаксичні валентності, співвідношення між ними. Типологія словосполучення.

Тема 7. Просте речення.

Речення і його функції. Предикативність, предикативний мінімум речення, три підходи до предикативності. Особливі види предикативності: поліпредикативність і напівпредикативність, типи предикативів та їхні

властивості. Класифікація речень за формою. Члени речення, визначення, критерії для виділення, функціональні типи речення.

Семантична структура речення. Принципи побудови семантичного опису: логічний суб'єкт і предикат; відношення й аргументи; тема й рема; пресу позиція. Семантичні відношення між реченнями. Комунікативні категорії речення.

Тема 8. Складне речення.

Загальна характеристика складного речення як синтаксичної одиниці. Предикативні одиниці. Синтаксичні зв'язки: сурядність та підрядність. Типи складного речення. Складнопідрядні речення з комплетивними, атрибутивними та обставинними зв'язками.

6.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	Денна форма				
	Усього	у тому числі			
		лек	пр	конс	сп
1	2	3	4	5	6
Розділ 1					
Тема 1. Фонетика як наука. Артикуляторна база.	6	1			5
Тема 2. Орфоепія. Норма. Діалекти. Варіанти вимови (регіональні та соціальні). Стили.	8	1	2		5
Тема 3. Система звуків французької мови. Голосні та приголосні звуки. Нестійке «е».	8	1	2		5
Тема 4. Фонологія. Поняття фонем.	7	1	1		5
Тема 5. Модифікації фонем у зв'язному мовленні. Комбінаторна фонетика.	9	2	2		5
Тема 6. Позиційна модифікація звуків (кількісна зміна – тривалість голосних і приголосних). Фонетично й історично обумовлені чергування.	8	2	1		5
Тема 7. Зв'язування (liaison). Зчеплення (enchaînement).	7	1	1		5
Тема 8. Склад у французькій мові. Інтонація.	7	1	1		5
Разом за розділ 1	60	10	10		40

Розділ 2					
Тема 1. Лексикологія, предмет її вивчення. Слово як фундаментальна одиниця.	7	2	1		4
Тема 2. Лексична семантика. Мотивація. Семантична зміна як один зі способів збагачення лексики.	7	2	1		4
Тема 3. Творення слів.	9	1	2		6
Тема 4. Запозичення.	9	1	2		6
Тема 5. Неологізми та застарілі слова.	7	2	1		4
Тема 6. Словниковий запас як лексико-семантична система. Підсистеми французького словникового запасу.	7	2	1		4
Тема 7. Фразеологія. Лексикографія.	7	1	2		4
Тема 8. Варіювання загальної лексики. Територіальна і соціальна диференціація.	7	1	2		4
Разом за розділ 2	60	12	12		36
Розділ 3					
Тема 1. Мовний знак. Предмет і завдання теоретичної граматики.	10	2			8
Тема 2. Граматична категорія. Теорія частин мови.	12	2	2		8
Тема 3. Дієслово.	11	1	2		8
Тема 4. Іменник. Детермінативи. Займенник	11	1	2		8
Тема 5. Прикметник та прислівник. Службові частини мови.	11	2	1		8
Тема 6. Слово та словосполучення.	11	2	1		8
Тема 7. Просте речення.	11	1	2		8
Тема 8. Складне речення.	13	1	2	2	8
Разом за розділ 3	90	12	12	2	64
Разом	210	34	34	2	140

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма
1	Орфоепія. Норма. Діалекти. Варіанти вимови (регіональні та соціальні). Стилї.	2
2	Система звуків французької мови. Голосні та приголосні звуки. Нестійке «е».	2
3	Фонологія. Поняття фонем.	1
4	Модифікації фонем у зв'язному мовленні. Комбінаторна фонетика.	2
5	Позиційна модифікація звуків (кількісна зміна – тривалість голосних і приголосних). Фонетично й історично обумовлені чергування.	1
6	Зв'язування (liaison). Зчеплення (enchaînement).	1
7	Склад у французькій мові. Інтонація.	1
8	Лексикологія, предмет її вивчення. Слово як фундаментальна одиниця.	1
9	Лексична семантика. Мотивація. Семантична зміна як один зі способів збагачення лексики.	1
10	Творення слів.	2
11	Запозичення.	2
12	Неологізми та застарілі слова.	1
13	Словниковий запас як лексико-семантична система. Підсистеми французького словникового запасу.	1
14	Фразеологія. Лексикографія.	2
15	Варіювання загальної лексики. Територіальна і соціальна диференціація.	2
16	Граматична категорія. Теорія частин мови.	2
17	Дієслово.	2
18	Іменник. Детермінативи. Займенник	2
19	Прикметник та прислівник. Службові частини мови.	1
20	Слово та словосполучення.	1
21	Просте речення	2
22	Складне речення.	2
Разом		34

7. Рекомендовані джерела інформації

Abry D., Veldeman-Abry J. La phonétique : audition, prononciation, correction. – Paris : CLE International, 2007.

Bally Ch. Traité de stylistique française. URL : <https://archive.org/details/traitdestylist01ball>

Bohas G. L'énantiosémie en arabe et ailleurs. URL : http://host.uniroma3.it/docenti/lancioni/db/data/uploaded/bohas_2014/diddROMA.pdf

Charliac L., Motron A.-C. Phonétique progressive du français. Niveau avancé. – Paris : CLE International, 2006.

Dictionnaire étymologique et historique du français / J. Dubois, H. Mitterand, A. Dauzat. – P. : Larousse, 2007.

Grevisse M., Goosse A. Le bon usage. 14e édition. – Bruxelles : De Boeck, 2008.

Kalmbach J.-M. Phonétique et prononciation du français pour apprenants finnophones. Jyväskylä, Finlande, http://research.jyu.fi/phonfr/Manuel_2011.html

Martinet A. Eléments de linguistique générale. – Paris, 1991.

Nikou Ch. Phonétique et prononciation. – Athènes : Université nationale et capodistrienne d'Athènes, 2018.

Polguère A. Notions de base en lexicologie. – Montréal : Observatoire de Linguistique Sens-Texte, 2002.

Polická A. Initiation à la lexicologie française. Brno : Masarykova univerzita, 2014.

Popovych M.M. Cours théorique de grammaire française. Morphologie. Чернівці, Букрек, 2010

Smouchtchynska I. Lexicologie française. – K.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2015.

Stumpf V. Lexicographie et lexicologie historique du français. Sciences de l'Homme et Société. Université Nancy 2, 2009. URL : <https://tel.archives-ouvertes.fr/tel-00502081>

Бурчинский В.Н. Теоретическая фонетика французского языка: учебное пособие. – М.: Восток – Запад, 2006.

Васильева Н.М., Пицкова Л.П. Le français. Теоретическая грамматика. Ускоренный курс. Москва, Высшая школа, 1991

Гак В.Г. Теоретическая грамматика французского языка. Морфология. Москва, Высшая школа, 1986

Гак В.Г. Теоретическая грамматика французского языка. Синтаксис. Москва, Высшая школа, 1981

Лопатникова Н.Н. Лексикология современного французского языка (на франц. языке). – 5-е изд., испр. и доп. – М., Высшая школа, 2006.

Интернет-ресурси:

<http://research.jyu.fi/phonfr/13.html>

<http://andre.thibault.pagesperso-orange.fr/PhonologieSemaine3.ppt.pdf>

https://www.sfu.ca/fren270/phonetique/page3_9.html – посилання на правила з комбінаторної фонетики.

<http://193.0.100.18/pliki/fon3.pdf> – правила довготи голосних.

<http://research.jyu.fi/phonfr/08.html> – гемінація та довгота приголосних.

<http://research.jyu.fi/phonfr/14.html> – про явище enchaînement.

<https://savoirs.rfi.fr/fr/apprendre-enseigner/langue-francaise/phon%C3%A9tique> – практичні вправи з фонетики

<https://savoirs.rfi.fr/fr/apprendre-enseigner/langue-francaise/les-accents-de-la-langue-fran%C3%A7aise> - акценти Франції та країн Франкофонії.

<https://www.etudes-litteraires.com/lexicographie.php> - короткий огляд основних питань лексикології й лексикографії.

<http://www.espacefrancais.com/les-origines-des-mots-francais/> - сторінка, присвячена запозиченням у французькій мові.

<http://www.home.uni-osnabrueck.de/bschwisc/archives/formation.htm> - сторінка, присвячена лексичній морфології французької мови.

<https://www.lexilogos.com/argot.htm> - перелік словників аргю французької мови з посиланнями на них.

http://www.axl.cefan.ulaval.ca/francophonie/HIST_FR_s92_Emprunts.htm - запозичення у французькій мові.

<https://www.lefigaro.fr/langue-francaise/expressions-francaises/quinze-expressions-francophones-que-nous-ferions-bien-d-utiliser-20190925>,

<http://www.bonjourdefrance.com/exercices/dix-mots-de-la-francophonie.html>,

<http://www.bonjourdefrance.com/exercices/contenu/les-expressions-de-la-francophonie.html>, <https://www.lalanguefrancaise.com/general/20-mots-expressions-francais-africain/> - сторінки про лексичну різноманітність французької мови у світі.

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Програмне забезпечення для відтворення презентацій, відео- та аудіозаписів, комп'ютер, проектор.